כפר עולמי · יחידה 2: גלובליזציה מעצימה שינויים · חוברת קטנה

נוף גלובלי ונוף אנושי

חוברת תלמיד · **ז' רגיל**

נחתתם בעיר רחוקה – והכול נראה מוכר. איך זה קרה?

שם:	כיתה:	תאריך:

מה בחוברת?

1. מושגי מפתח
2. קוראים: כשמקומות רחוקים נראים כמו תאומים
3. חלק א' – מתרגלים מושגים
4. חלק ב' – בודקים הבנה
5. חלק ג' – חושבים כמו גאוגרפים
6. כרטיס יציאה ✂

משחקים לשיעור הזה (חידון מהיר, איש תלוי, טריוויה ועוד) באתר: https://geo-z-chovrot-tiny.sites.tab.bot/

יצרה: רוית ראש בן ישי

מושגי מפתח

קראו את המושגים. נשתמש בהם בכל החוברת.

נוף אנושי

נוף שבני האדם יצרו או שינו, כמו עיר, כביש, נמל או שדה חקלאי.

לדוגמה: שכונה עם בתים, גינה וכביש

נוף גלובלי

נוף אנושי שנראה כמעט אותו דבר בערים רבות בעולם, כי נבנה בהשפעת קשרים כלכליים ותרבותיים בין מדינות.

לדוגמה: מגדלי זכוכית ושלטים באנגלית בכל עיר גדולה

פארק מדעי

אזור שבו מרוכזות חברות טכנולוגיה, מעבדות ומשרדים, ובדרך כלל נראה דומה בערים שונות בעולם.

לדוגמה: מבני זכוכית, מעבדות וחניונים באזור תעשייה

נוף טבעי

נוף שנוצר בידי כוחות הטבע, כמעט בלי התערבות של האדם.

לדוגמה: מפל מים בתוך יער

מבנה פעמון

צורת קו הגגות בעיר גלובלית: מגדלים גבוהים במרכז, ובניינים נמוכים יותר ככל שמתרחקים ממנו.

לדוגמה: מגדלים במרכז העיר ובתים נמוכים בפרברים

חברה רב-לאומית

חברה שיש לה סניפים, מפעלים או משרדים בכמה מדינות, והיא פועלת בכל העולם.

לדוגמה: רשת מזון מהיר עם סניפים ביבשות רבות

תצפית

כלי מחקר של גאוגרף: התבוננות מתוכננת בשטח, תיעוד, ספירה ורישום, ואחריה שאלות והסברים.

לדוגמה: ספירת שלטים באנגלית ברחוב הראשי

קו רקיע

הקו שנוצר מקצוות הבניינים על רקע השמיים, כשמביטים על העיר מרחוק.

לדוגמה: מגדלי העיר נראים מהים בשקיעה

קוראים

כשמקומות רחוקים נראים כמו תאומים

דמיינו שנחתתם בשדה תעופה בארץ רחוקה: אותם שלטים באנגלית, אותם מסועי מזוודות ואותן חנויות רשת. אילו לא ידעתם לאן טסתם, ייתכן שלא הייתם מנחשים באיזו מדינה אתם. התחושה הזאת היא אחד הסימנים הבולטים לגלובליזציה.

גאוגרפים מבחינים בין סוגי נוף. נוף טבעי נוצר בידי הטבע: הרים, נהרות, יערות וחופים. נוף אנושי נבנה או שונה בידי האדם: שדות, כבישים, בתים וערים. בעשורים האחרונים התפתח סוג נוסף של נוף אנושי – נוף גלובלי, שנראה כמעט זהה בערים רבות כי נבנה בהשפעת קשרים כלכליים ותרבותיים בין מדינות.

דוגמה בולטת היא פארקים מדעיים. בעמק הסיליקון בקליפורניה, בבנגלור שבהודו ובהר חוצבים בירושלים יש מבני משרדים מזכוכית, מעבדות, חניונים ומדשאות מטופחות. בפארקים כאלה פועלות חברות רב-לאומיות, וכשחברה פותחת סניף בעיר חדשה היא מביאה איתה עבודה, אבל גם סגנון בנייה, שפה ודרך עבודה.

גם צורת הערים נעשית דומה. המגדלים מרוכזים במרכז, והבניינים נעשים נמוכים ככל שמתרחקים – קו הרקיע יוצר "מבנה פעמון". לצד זה נפוצים קניונים, מחלפים, שלטי חוצות ואנטנות. כדי לחקור נוף יוצאים לתצפית ושואלים: מה אני רואה? איפה? למה דווקא כאן? ומה הקשר למקומות אחרים בעולם?

חלק א' – מתרגלים מושגים

בחלק הזה נחבר כל מושג להגדרה שלו, ונזהה דוגמאות מהחיים.

1. התאימו: כתבו בריבוע את האות של ההגדרה המתאימה.

1. נוף גלובלי		**א.** נוף אנושי שנראה כמעט אותו דבר בערים רבות בעולם, כי נבנה בהשפעת קשרים כלכליים ותרבותיים בין מדינות.
2. נוף אנושי		**ב.** חברה שיש לה סניפים, מפעלים או משרדים בכמה מדינות, והיא פועלת בכל העולם.
3. נוף טבעי		**ג.** נוף שבני האדם יצרו או שינו, כמו עיר, כביש, נמל או שדה חקלאי.
4. פארק מדעי		**ד.** נוף שנוצר בידי כוחות הטבע, כמעט בלי התערבות של האדם.
5. חברה רב-לאומית		**ה.** צורת קו הגגות בעיר גלובלית: מגדלים גבוהים במרכז, ובניינים נמוכים יותר ככל שמתרחקים ממנו.
6. מבנה פעמון		**ו.** אזור שבו מרוכזות חברות טכנולוגיה, מעבדות ומשרדים, ובדרך כלל נראה דומה בערים שונות בעולם.

2. השלימו: לאיזה מושג מתאימה כל דוגמה?

מחסן מילים: חברה רב-לאומית תצפית קו רקיע מבנה פעמון

1. ספירת שלטים באנגלית ברחוב הראשי – זו דוגמה ל־_____
2. מגדלי העיר נראים מהים בשקיעה – זו דוגמה ל־_____
3. מגדלים במרכז העיר ובתים נמוכים בפרברים – זו דוגמה ל־_____
4. רשת מזון מהיר עם סניפים ביבשות רבות – זו דוגמה ל־_____

חלק ב' – בודקים הבנה

חזרו לקטע הקריאה. הקיפו את התשובה הנכונה, וסמנו נכון או לא נכון.

1 מה ההבדל בין נוף אנושי מקומי לנוף גלובלי?

- ○ א. נוף גלובלי נמצא רק בטבע
- ○ ב. נוף מקומי נבנה רק בערים גדולות
- ○ ג. נוף גלובלי חוזר ונראה דומה בערים רבות בעולם
- ○ ד. אין ביניהם הבדל

2 מה משותף לעמק הסיליקון, לבנגלור ולהר חוצבים?

- ○ א. כולם פארקים מדעיים עם מבני משרדים ומעבדות
- ○ ב. כולם נמצאים באותה מדינה
- ○ ג. כולם אזורים חקלאיים
- ○ ד. כולם שמורות טבע

3 מהו "מבנה פעמון"?

- ○ א. צורה של שדה תעופה
- ○ ב. בניינים גבוהים במרכז העיר ונמוכים בשוליים
- ○ ג. פעמון בכנסייה במרכז העיר
- ○ ד. קניון עגול

4 מה מביאה חברה רב-לאומית לעיר חדשה מלבד מקומות עבודה?

- ◯ א. רק כסף
- ◯ ב. רק מכוניות
- ◯ ג. שום דבר
- ◯ ד. גם סגנון בנייה, שפה ודרך עבודה

5 איזו שאלה היא "שאלה של גאוגרף"?

- ◯ א. מה הצבע שאני הכי אוהב?
- ◯ ב. למה המבנה הזה נמצא דווקא כאן?
- ◯ ג. כמה עולה גלידה?
- ◯ ד. מי ניצח במשחק?

נכון או לא נכון? אם לא נכון – תקנו בשורה.

	נכון	לא נכון
1 נוף גלובלי הוא סוג של נוף אנושי.		
2 בפארקים מדעיים פועלות בעיקר חוות חקלאיות.		
3 תצפית היא כלי מחקר שבו מתבוננים ומתעדים בשטח.		
4 שלטים באנגלית מעידים תמיד שהמקום נמצא במדינה דוברת אנגלית.		

חלק ג׳ – חושבים כמו גאוגרפים

כאן אין תשובה אחת נכונה. כתבו במשפטים מלאים והסבירו את דעתכם.

1 תכננו תצפית ברחוב מרכזי ביישוב שלכם: מה תספרו ומה תשאלו?

התחילו כך: אספור... אשאל...

2 הסבירו מדוע ערים בארצות שונות נראות דומות זו לזו.

3 מה היתרון ומה החיסרון של נוף גלובלי לתושבי העיר?

התחילו כך: יתרון: ... חיסרון: ...

כרטיס יציאה – נוף גלובלי ונוף אנושי

גזרו לאורך הקו המקווקו ומסרו למורה. שם: _____

1 שלושה רכיבים של נוף גלובלי: ...

2 ההבדל בין נוף טבעי לאנושי במשפט: ...

3 שאלה של גאוגרף שהייתי שואל בתצפית: ...

איך הבנתי? ◯ הבנתי היטב ◯ הבנתי חלקית ◯ אני צריכים/ות עזרה